

Andrzej Biłat

Aporie logiki sytuacji (streszczenie referatu)

Przedmiotem referatu są podstawowe trudności filozoficzne, związane z konstrukcją logiki sytuacji. Trudności te obejmują rozmaite wersje argumentu z wyrzutni (*slingshot argument*) oraz argument Quine'a, w ramach którego wskazuje się na brak metajęzykowego kryterium identyczności sytuacji. W referacie koncentruję się - po krótkim i dość krytycznym omówieniu zarzutu Quine'a - na analizie filozoficzno-logicznych aspektów dwóch wersji argumentu z wyrzutni.

Pierwsza z nich należy do szeroko w literaturze omawianego typu sformułowań, natomiast druga jest dowodem formuły nefregowskiego rachunku zdań, głoszącej, że każde zdanie prawdziwe opisuje tę samą sytuację i każde zdanie fałszywe - też. Okazuje się, że dowód tej formuły (zwanej przez Romana Suszkę Aksjomatem Fregego) można podać w systemie, będącym naturalnym rozszerzeniem nefregowskiej logiki sytuacji, niezawierającym wyrażen nazwowych. Okoliczność ta ułatwia analizę omawianego argumentu, w szczególności wyklucza grupę dotychczasowych prób jego obalenia, które upatrywały jego istotę w wadliwościach użytej semantyki wyrażen nazwowych lub pewnego typu operatorów nazwotwórczych (takich np., jak operator deskrypcyjny).

Celem referatu jest wskazanie możliwie prostego i spójnego sposobu obrony logiki sytuacji przed argumentem z wyrzutni. Wydaje się, że sposób taki istnieje i jest zgodny z najczęściej przyjmowaną strategią, a mianowicie - z takim lub innym osłabieniem jednej ze specyficznych przesłanek tego argumentu, jaką jest metalogiczny warunek identyczności sytuacji (głoszący, że sytuacje opisywane przez zdania są identyczne, gdy te zdania są logicznie równoważne). Modyfikacja tego warunku, którą wskażę w zakończeniu referatu, jest na tyle prosta, że nie wymaga odrzucenia tej przesłanki, lecz jedynie pewnego naturalnego jej uściślenia. Jednym z bezpośrednich zastosowań tego rozwiązania w filozofii logiki jest rozstrzygnięcie kwestii, który spośród podstawowych systemów logiki nefregowskiej, wyróżnionych i badanych przez Suszkę, jest właściwym systemem logiki sytuacji.